

Шта је то “политички систем ЕУ”?

- Елементи демократског политичког система (према Г. Алмонду и Д. Истону):
 - 1) Стабилан и јасно дефинисан систем институција и правила деловања тих институција
 - 2) Грађани и друштвене групе које настоје да остваре своје интересе кроз дате институције
 - 3) Одлучивање унутар система институција има знатан утицај на расподелу економских ресурса, као и на алокацију друштвених и политичких вредности
 - 4) Постоји стална интеракција између институција и актера, која систем чини динамичним и променљивим

Да ли ЕУ располаже наведеним обележјима демократског политичког система?

- У сваком случају позитиван одговор
- Знатне специфичности у односу на политичке системе државног типа:
 - 1) ЕУ не располаже “легитимним монополем физичке силе” (М. Вебер)
 - 2) Нецентрализовани политички систем (политички систем на више нивоа)
 - 3) Атрибути суверености припадају државама чланицама – налазе се на средњем нивоу власти
 - 4) ЕУ – недржавни тип политичког система; историјска перспектива према прошлости и према будућности

Шта све чини политички систем ЕУ?

- Систем власти (уређење власти, *government*)
 - институције, њихова овлашћења и правила рада
- Политички процес (учесници-актери, *politics*)
 - грађани, политичке странке, интересне групе, канали и токови утицаја
- Доношење политичких одлука и њихово спровођење
 - области јавне политике (*policy-making*)

Области јавне политике ЕУ

1) Регулаторна политика

- Унутрашње тржиште: правила о слободном кретању роба, услуга, капитала и људи
- Унификација и хармонизација законодавства у разним областима – конкуренција, заштита околине, социјална политика...

2) Буџетска политика (политика потрошње)

- Трансфер средстава кроз буџетску политику
- Пољопривреда, друштвена, економска и регионална кохезија, политика развоја и истраживања...

- наставак -

- 3) Макроекономска политика
 - Управљање "евро зоном"
 - Политика цена, кредита и камата; координација националних политика у области буџета, јавног дуга, пореза и запошљавања
- 4) Политика права грађанства
 - Заштита економских, социјалних и политичких права грађана ЕУ
 - Сарадња у области правосуђа и унутрашњих послова
- 5) Спољна политика
 - Трговинска политика и спољни економски односи
 - Заједничка спољна и безбедносна политика; заједничка одбрана

Јавне политике према нивоу управљања – подела надлежности

- Ниво ЕУ – искључиве надлежности ЕУ
 - Регулаторна политика (јединствено тржиште)
 - Политика потрошње (само у пољоприведи)
 - Монетарна политика, новац, цене, камате
 - Спољнотрговинска политика
- Ниво држава чланица - поверавање заједничких послова на ниво ЕУ
 - Политика потрошње (кохезиона, социо-економска)
 - Пореска политика
 - Политика права грађанства
 - Спољна, безбедосна и одбрамбена политика
- Ниво заједничке политике – подељене надлежности
 - Политика потрошње (регионални развој)
 - Право грађанства (азил. визе, имиграција)

Два основна начина управљања у ЕУ - јавне политике према институцијама

1) Међувладин метод

- Институције: Европски савет и Савет министара
- Јавне политике: заједничка спољна, безбедносна и одбрамбена политика, неке области макроекономске политике и део политике права грађанства

2) Наднационални метод

- Институције: Комисија, Европски парламент, Европска централна банка, Европски суд правде
- Јавне политике: већина регулаторних и буџетских области, политика потрошње, монетарна политика и део политике права грађанства

Контекст знања за проучавање функционисања ЕУ

- Интереси учесника и њихове преференције
- Њихови међусобни стратешки односи
- Ограничења која им у понашању налажу институције
- Њихове оптималне стратегије у вези са јавним политикама
- Институционалне реформе којима теже ради бољег остваривања својих циљева

Велике теоријске синтезе европских интеграција

Првобитне теоријске синтезе о европским интеграцијама (`60-сете и `70-сете године)

- Неофункционализам – произилази из либералне теорије међународних односа
- Теорија међувладиних односа – произилази из реалистичке теорије међународних односа
- Федерализам – теорија о сложеним државама

Теорије европских интеграција

- Неофункционализам – интеграција област по област, сектор по сектор; *spill-over* ефекат; покретачке силе – недржавни учесници

- Међувладин приступ – државе чланице главни покретачи и чиниоци интеграције; владе главни играчи

Новије теоријске синтезе

- Либерална теорија међувладиних односа – комбинација две класичне теорије; прва важи за редовно функционисање интеграције, а друга за стратешке одлуке (реформе уговора, одлуке о буџету...)
- Теорија наднационалне владавине – улога наднационалних институција већа је, зато што владе не могу бројне процесе да испрате и држе под контролом
- Институционализам рационалног избора – испитивање под којим условима су одлучујуће владе, а под којим наднационалне институције

Унутрашње несагласности политичког система ЕУ

- Несагласност између “слабе” структуре система и “јаке” улоге актера (њихове моћи одлучивања и деловања)
- Несагласност између високо фрагментиране структуре одлучивања и њених централизованих ефеката
- Несагласности између моћи и немоћи актера и институција на централном нивоу власти
- Несагласност између честих и амбициозних реформских пројекција и полаганог постепеног развоја